

Aan de staatssecretaris Justitie en Veiligheid
De heer mr. dr. T.H.D. Struycken
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Onze referentie

MvH/RvZ/JH/bs/ATR3734/2025-U010

Uw referentie

5989998

Datum

17 januari 2025

Onderwerp

Wet versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming

Geachte heer Struycken,

Op 19 december 2024 ontving het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) de adviesaanvraag voor het wetsvoorstel *Wet versterking rechtsbescherming in de jeugdbescherming*. Het wetsvoorstel beoogt een betere rechtsbescherming van ouders en minderjarigen die te maken krijgen met kinderbeschermingsmaatregelen.

Inhoud wetsvoorstel

De verbeteringen zien kort gezegd op het voorkomen van uithuisplaatsingen, beter toezicht op en meer rechtsbescherming bij minderjarigen die niet thuis opgroeien en het bevorderen van de procedurele rechtvaardigheid. Concreet gaat het dan om de volgende maatregelen:

- Het wetsvoorstel legt vast dat een ondertoezichtstelling slechts kan plaatsvinden als de noodzaak ervan vaststaat. Een ondertoezichtstelling kan worden opgelegd, ook als ouders dat niet accepteren. De verplichte procesvertegenwoordiging bij een geschil over de ondertoezichtstelling wordt geschrapt.
- Het wetsvoorstel regelt dat meer onderzoek nodig is naar minder ingrijpende alternatieven voordat een uithuisplaatsing kan worden. De rechter kan direct worden verzocht om de machtiging tot uithuisplaatsing te beëindigen (en niet meer pas na een negatieve beslissing van een gecertificeerde instelling (GI)).
- Het wetsvoorstel maakt expliciet dat het ouderlijk gezag slechts kan worden beëindigd als dat noodzakelijk is én andere middelen hebben gefaald of naar verwachting zullen falen.
- Het wetsvoorstel legt het uitgangspunt van thuisplaatsing vast. Dat houdt in dat een GI werkt aan het thuis plaatsen van een uithuisgeplaatste minderjarige. De GI neemt hierover een perspectiefbesluit. Als de GI inschat dat thuisplaatsing niet meer aan de orde zou moeten zijn, dan legt zij dit voor aan de rechter. Pas nadat de rechter daarover heeft geoordeeld, mag de GI gevolgen verbinden aan de inschatting.

Contact:

Postbus 16228
2500 BE DEN HAAG

Bezoekadres: Rijnstraat 50
2515 XP DEN HAAG

info@atr-regeldruk.nl
www.adviescollegeregeldruk.nl

Tel: 070-310 86 66

- Het wetsvoorstel geeft bij de beslissing tot uithuisplaatsing een prominentere plek aan het omgangsplan. Hierbij staat het recht op omgang voorop. De GI spant zich in om het plan op te stellen. Als dat niet lukt (binnen de voorgeschreven termijn), dan stelt de rechter een omgangsregeling vast. De GI kan hierbij verzoeken om een hoofdverblijfplaats van de minderjarige te bepalen. De rechter krijgt ook de bevoegdheid om een omgangsplan ambtshalve te wijzigen.
- Het wetsvoorstel regelt dat een ouder, zonder advocaat en zonder proceskosten, een wijziging van de omgangsregeling tijdens de voogdij kan verzoeken bij de rechter.
- Het wetsvoorstel codificeert het uitgangspunt dat broers en zussen samengeplaatst worden. Bij uithuisplaatsing mogen praktische belemmeringen in principe geen obstakel vormen voor het samenplaatsen.
- Het wetsvoorstel versterkt het toezicht op de voogdij. De GI krijgt de verantwoordelijkheid om de voogdij jaarlijks te evalueren en te rapporteren aan de Raad voor de Kinderbescherming. Geschillen over de voogdij kunnen worden voorgelegd aan de rechter.
- Het wetsvoorstel kent kosteloze rechtsbijstand toe aan ouders die betrokken raken in procedures over (spoed)uithuisplaatsingen, de verlengingen daarvan en bij gezagsbeëindigende maatregelen. Verder wordt het hoorrecht van minderjarigen bij de rechter uitgebreid, zodat een minderjarige niet meer vanaf de leeftijd van 12 jaar maar vanaf 8 jaar recht heeft om gehoord te worden. Tot slot wordt de hogerberoepstermijn verkort waarmee onzekerheid sneller wordt weggenomen.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

De toelichting bij het wetsvoorstel haalt diverse onderzoeken aan waarin wordt geconcludeerd dat verbetering van de rechtsbescherming nodig is. Soms is een maatregel in het wetsvoorstel mede het gevolg van een Kamerbreed gedeeld standpunt (het samenplaatsen van broers en zussen) of van een succesvolle pilot (de kosteloze rechtsbijstand). Ook internationale verdragen nopen tot verbeteringen in de rechtsbescherming (bijvoorbeeld bij de evaluatie van de voogdij). Het college acht nut en noodzaak van het wetsvoorstel voldoende onderbouwd.

2. Minder belastende alternatieven

Het wetsvoorstel heeft tot doel om de rechtsbescherming van ouders en minderjarigen te verbeteren. Het college ziet geen alternatieven om datzelfde doel te bereiken met minder gevolgen voor de regeldruk.

3. Werkbaarheid

Het wetsvoorstel schept verplichtingen voor de GI's. Die verplichtingen komen bovenop de bestaande verplichtingen en betekenen dus extra werkzaamheden voor de GI's. Daarbij wordt een termijn geïntroduceerd waarbinnen een omgangsplan moet zijn opgesteld. Uit de toelichting blijkt niet of en hoe de GI's die extra taken kunnen vervullen (binnen de wettelijke termijn) zonder dat is voorzien in extra middelen.

3.1 Het college adviseert om toe te lichten of en hoe de GI's in staat zijn om de extra taken te vervullen.

Uit de memorie van toelichting blijkt niet of het wetsvoorstel uitvoerbaar is voor organisaties als de Raad voor de Kinderbescherming en de Rechtspraak. Die praktische uitvoerbaarheid is van groot belang voor de effectiviteit van de maatregelen in het wetsvoorstel en het daadwerkelijk verbeteren van de rechtsbescherming. De uitvoeringstoetsen dienen ook als basis voor een evaluatie. Het wetsvoorstel is van groot belang voor een groep kwetsbare mensen en voor hen is het cruciaal dat de maatregelen effect hebben en de rechtsbescherming verbetert. Om dat te kunnen beoordelen, is een evaluatie nodig. Een evaluatiebepaling ontbreekt in het wetsvoorstel.

3.2 Het college adviseert om de betrokken organisaties te vragen naar de praktische uitvoerbaarheid van de maatregelen.

3.3 Het college adviseert om een evaluatiebepaling op te nemen.

4. Gevolgen regeldruk

De toelichting bevat een berekening van de regeldruk. Deze berekening betreft uitsluitend de kosteloze rechtsbijstand met betrekking tot de uithuisplaatsingen. Het wetsvoorstel voorziet echter ook in kosteloze rechtsbijstand bij verlenging van de machtigingen tot uithuisplaatsing en de gezagsbeëindiging. De berekening is niet compleet zonder een inschatting van die onderdelen. Verder is de regeldruk voor de GI's niet in beeld gebracht. De toelichting biedt geen inzicht in het aantal GI's waar dit wetsvoorstel betrekking op heeft. Evenmin is duidelijk hoeveel extra handelingen en hoeveel extra tijd de verschillende maatregelen kosten per GI. Zo blijft onbenoemd in hoeveel gevallen een GI verantwoordelijk zal zijn voor de evaluatie van de voogdij, hoe vaak die evaluatie gedaan moet worden, en hoeveel tijd en geld een dergelijke evaluatie kost. De GI's zullen voor hun nieuwe verplichtingen deels ook afhankelijk zijn van informatie van ouders en minderjarigen. De gevolgen voor de regeldruk door die 'informatieverplichtingen' is evenmin in beeld gebracht. Verder ontbreekt inzicht in de gevolgen voor de regeldruk van de openstelling van een geschillenregeling voor zowel de GI's als de betrokken ouders.

4.1 Het college adviseert om de regeldruk in beeld te brengen, conform de Rijksbrede methodiek.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van dit wetsvoorstel:

Indienen, nadat met de adviespunten rekening is gehouden.

Nut en noodzaak van het wetsvoorstel zijn voldoende onderbouwd en het college begrijpt de voorgestelde maatregelen. De daadwerkelijke effectiviteit van de maatregelen, hangt sterk af van de praktische uitvoerbaarheid. Daar geeft de memorie van toelichting vooralsnog onvoldoende inzicht in.

Het college verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Het verzoekt u om een eventueel aangepaste versie van het wetsvoorstel aan ATR toe te sturen, opdat het college kan beoordelen of een aanvullende zienswijze opportuun is.

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris